

ÖZEL NEFROTRANS SELÇUKLU DİYALİZ MERKEZİ

DOKU VE ORGAN NAKLİ

ORGAN BAĞIŞI NEDİR ?

Ölümünüzden sonra organlarınızın başka bir insan için kullanılmasına izin vermenizdir. Görmeyen bir insanın görmesini ya da hayatını diyaliz cihazına bağlı olarak sürdüren bir böbrek hastasının hayata dönmesini sağlar.

HANGİ ORGANLAR BAĞIŞLANABİLİR ?

Sağlıklı her organ bağışlanabilir. Ülkemizde: kalp, akciğer, böbrek, karaciğer ve pankreas gibi organlar; kalp kapağı, gözün kornea tabakası , kas ve kemik iliği gibi dokular başarıyla nakledilebilmektedirler. Bir kişi organlarını bağışlayarak bir çok insana yaşama şansı verebilir.

ORGAN BAĞIŞI NASIL NEREYE YAPILIR ?

- * Sağlık Müdürlüklerinde,
- * Hastanelerde,
- * Emniyet Müdürlüklerinde (Ehliyet Alımı Sırasında),
- * Organ Nakli Yapan Merkezlerde,
- * Organ nakli ile ilgilenen Vakıf, Dernek vs. kuruluşlarda organ bağışı işlemi yapılabilir.

Organ bağışında bulunabilmek için; organ bağışı kartını iki tanık huzurunda doldurup imzalamak yeterlidir.

Organ bağışı yapanların, bu durumdan ailelerini de haberdar etmeleri daha sonra çıkabilecek problemleri önlemek açısından yararlı olacaktır.

Organ bağışında bulunan kişilerin organ bağış kartını daima yanında taşıması organ bağışı işleminin karışıklık ve gecikme olmaksızın yerine getirilmesini sağlayacaktır.

Kişi organ bağışından vazgeçtiği anda organ bağış kartını taşımaktan vazgeçmeli ve bu kararını ailesine bildirmelidir.

ORGAN BAĞIŞINI KİMLER YAPABİLİR ?

1979 tarih ve 2238 sayılı yasa gereği organ bağışı yapılabilmesi için 18 yaşını doldurmuş olmak ve bu dileğinizi iki tanık huzurunda sözlü olarak yapmanız, ayrıca bunun bir hekim tarafından tasdik edilmesi yeterli olacaktır. Bunun için en yakın sağlık kuruluşuna başvurarak "Doku ve Organ Bağış Belge" nizi alabilirsiniz. İllerde bağış yapabileceğiniz merkezler Devlet Hastaneleri olarak belirlenmiş olup bulunduğunuz ilde hangi hastanelerin kayıt kabulü yaptığını öğrenmek için buraya tıklayınız.

ÖZEL NEFROTRANS SELÇUKLU DİYALİZ MERKEZİ

DOKU VE ORGAN NAKLİ

ORGAN ALIMI NASIL GERÇEKLEŞTİRİLİR ?

Organlarınızın alınması işlemi, konunun uzmanı doktorların bulunduğu Sağlık Bakanlığı ve Üniversite Organ Nakil Merkezlerinde gerçekleştirilir. Organ bağışında bulunduğunuz taktirde organ bekleyen hastalara yaşama şansı verebilmeniz için "Bağış Belgenizi" bir kimlik gibi sürekli yanınızda bulundurmanız ve bu konuyla ilgili olarak yakın akrabalarınıza bilgi vermeniz gerekmektedir.

Organ Bağışınızdan Kötü Niyetle Faydalanılabilir mi?

Malum: Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun (Resmi Gazete, 3 Haziran 1979, Sayı 16655)

Madde 11: Bu kanunun uygulanması ile ilgili olarak tıbbi ölüm hali, bilimin ülkede ulaştığı düzeydeki kuralları ve yöntemleri uygulanmak suretiyle, biri Kardiolog, biri Nörolog, biri Nöroşirürjiyen ve biri de Anesteziyoloji ve Reanimasyon Uzmanından oluşan 4 kişilik hekimler kurulunca oy birliği ile saptanır.

Madde 12- Alıcının müdavi hekimi ile organ ve doku alınması, saklanması, aşılması ve naklini gerçekleştirecek olan hekimlerin; ölüm halini saptayacak olan hekimler kurulunda yer almaları yasaktır.

Madde 13- Madde-11' e göre ölüm halini saptayan hekimler; ölüm tarihini, saatini ve ölüm halinin nasıl saptandığını gösteren ve imzalarını taşıyan bir tutanak düzenleyip, organ ve dokunun alındığı sağlık kurumuna vermek zorundadırlar. Bu tutanak ve ekleri ilgili sağlık kurumunda on yıl süre ile saklanır.

Kısacası, organların alınmasına karar veren hekimlerin; organların kime verileceğini belirleme şansı yoktur. Ayrıca, organ bağışlayan kişinin organlarının kullanılması; ancak o kişiye tıbben yapılacak tüm tedaviler uygulandıktan sonra gündeme gelebilir. Tabi, ülkemizde --organ bağışlamış ya da bağışlamamış farketmez-- herhangi bir hastaya, ne dereceye kadar tıbbi müdahaleler yeterli kalmakta ayrı bir tartışma konusu, ama bir hekimin asıl görevi hastalarını tedavi etmektir. Hipokrat' ın koyduğu esaslardan biri olan "önce zarar verme" (primum nil nocere) tüm hekimlerin ilk amacıdır. Hekim bir hasta ile karşılaştığında ona zarar vermeden tedavi etmek üzere eğitilmiş ve yemin etmiştir. Yapılan tüm girişimlere rağmen, hasta hayatını kaybeder veya hayatını kaybetmiş olarak hekime ulaşırsa; organ alımı konusu o zaman gündeme gelebilir. Bu gibi durumlarda da, hekimleri zan altında bırakmamak için yasal düzenlemeler yapılmıştır. Hastayı ilk değerlendiren ve tedavisini planlayan hekim veya hekimler ile organ naklini yapacak hekimlerden hiçbiri, hastada "beyin ölümü" gelişip gelişmediğini belirleyen grubun içinde olamaz. Dört farklı uzmandan oluşan hekim grubu, bu durumdaki hastayı değerlendirir; muayene ve diğer tetkikler ile objektif kararını verir. "Hastada beyin ölümü mevcuttur" kararı rapor ile belirlendikten sonra bile, organların alınabilmesi çeşitli koşullara bağlıdır.

Eğer bu konuda hala bir tereddüt içerisinde iseniz yalnızca ailenize ve sevdiklerinize organlarınız bağış konusunda vasiyet edin..Böylelikle bu korkunuzda ortadan kalkacak zaten ailenizin ölümünüzle organ bağışlamanız konusunda en ufak bir tereddütü kalmayacaktır.Herzaman son karar ailenizde bitecektir.

ÖZEL NEFROTRANS SELÇUKLU DİYALİZ MERKEZİ

DOKU VE ORGAN NAKLİ

Beyin Ölümü Nedir?

Bir kişi, herhangi bir nedenle yaşamsal işlevlerini tam anlamıyla yitirdiğinde, buna "beyin ölümü" denir. Bu durumda kişi kendiliğinden soluk alıp veremez. Beyin işlevini geri dönülmez biçimde yitirmiştir. Tıp, bu durumu "ölüm durumu" olarak kabul eder. Kalbi ise, yalnızca solunumu sürdürmeyi sağlayan cihazlara ve başka makinalara bağlı olduğu sürece çalışabilir. Beyin ölümü kararını, ancak dört kişiden oluşan bir uzman doktor ekibi karar verir. Bu uzman ekip: kardiyolog, anestezi ve reanimasyon uzmanı, nörolog ve nöroşirurjiyenden oluşur. Sözkonusu ekip, fizik muayene ile ve o ülkede, o merkezde tıbbın en ileri olanakları içerisinde laboratuvar tetkikleri yaparak; beyin ölümü gerçekleşip, gerçekleşmediğine karar verir ve bunu bir belge ile resmileştirir. Bu resmi belge hazırlanmadıkça, beyin ölümü kesinlik kazanmamış sayılır ve kişinin organları asla alınmaz. Dört kişilik ekipten hiçbiri, hastayı yatıran, durumunu takip eden doktorlardan değildir. Organ nakli yapan ekipteki bir doktor da, bu dört kişilik ekipte kesinlikle yer alamaz. "Beyin Ölümü" kararını tıbbın olanakları ölçüsünde, yukarıda sayılan uzmanlar bağımsız olarak verir. Bu sayede, organ alıcı ve verici mekanizmaları izole edilerek, sistemin kötü niyetli işletimine izin verilmemektedir.

Organ Alımı Nasıl Gerçekleşir?

Organların alınması işlemi, konunun uzmanı doktorların bulunduğu Sağlık Bakanlığı, SSK ve Üniversite Hastanelerinin Organ Nakil Merkezlerinde gerçekleştirilir. Organ bağışında bulunduğunuz takdirde, organ bekleyen hastalara yaşama şansı verebilmeniz için "Bağış Belgenizi" bir kimlik gibi sürekli yanınızda bulundurmanız ve bu konuyla ilgili olarak, yakın akrabalarınıza bilgi vermeniz gerekmektedir.

Organ ve doku nakli için uygun tıbbi koşullar gereklidir. Bu koşullar gerçekleşmeden organlar nakledilemez; dolayısı ile alınmaz. Kalbi durmuş kadavraların organları, kalp durduktan çok kısa bir süre sonra (yarım saat, bir saat) çıkartılmış ya da özel tıbbi önlemler alınmış olmaz ise kullanılamaz hale gelir. Bu durum hastanede yatan hastalar için bile güçlük yaratmakta olup; hastane dışındaki benzer durumlar, organın pratik olarak alınmasını imkansız hale getirmektedir. Tüm uygun koşullar sağlanıp, organ alınmasına karar verildiğinde; bedene saygı prensibi ile, donörün ilgili organları, vücuda mümkün olduğunca hiç bir zarar verilmeksizin alınır.

Son evre organ hastaları için hayatta kalmanın tek yolu organ naklidir. Canlıdan organ nakli belirli organlar için uygulanabilen bir tekniktir ve her hastanın uygun vericisi bulunmamaktadır. Bu nedenle tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de yeterli sayıda organ yoktur. Tüm koşulların organ nakli için uygun olduğu durumdaki hayatını kaybetmiş donörlerin; vücut fonksiyonları tamamen tıbbi destekle devam ettirilmeye çalışılır; ancak, bu durumu uzun süre dengede tutmak imkansızdır. Dolayısı ile kadavradan organ alınabilmesi için, zaman çok önemli bir faktör haline gelir. Diğer yandan, hiç beklenmedik bir anda yakınına kaybettiğini öğrenen bir kişinin; kaybettiği yakınının organlarının bağışı için hızlı karar vermesi, doğal olarak son derece güçtür. İnsanlar, ancak hayatta iken organlarını bağışladığını belirten yakınları için hızlı şekilde karar verebilmektedir. Ayrıca bu konuyu, kaybettiği yakını ile özel olarak konuşmamış, ancak kendisi organ bağışı yapmış kişiler; o zor ve acılı anda, kaybettiği yakınının organlarının kullanılması konusunda izin isteyen hekimin, neden böyle bir teklifte bulunduğunu idrak edebilir. Bu sebeple "Organ Bağış Kartları", "Organ Bağış Kampanyaları", "Transplantasyon Haftaları" ve "Transplantasyon Oyunları" gibi çeşitli faaliyetler düzenlenerek; bir

ÖZEL NEFROTRANS SELÇUKLU DİYALİZ MERKEZİ

DOKU VE ORGAN NAKLİ

yakınımızı kaybettiğimiz anda, onun organları ile kurtulabilecek hayatların var olduğunu, daha önceden idrak etmemizi ve gerektiğinde bu kararı daha hızlı alabilmemizi sağlayıcı aktiviteler yayılmaya çalışılmaktadır.

Kimler Organ Bağışı Yapabilir?

1979 tarih ve 2238 sayılı yasa gereği, organ bağışı yapabilmeniz için 18 yaşını doldurmuş olmanız ve bu dileğinizi iki tanık huzurunda sözlü olarak zikretmeniz; ayrıca bağış için, bir sağlık kuruluşuna başvurarak, Doku ve Organ Bağış Belgesi alıp doldurmanız gerekmektedir. "Organ bağış kartları", kişilerin kendi düzenledikleri belgeler ve resmi kimlik kartlarındaki ilgili bölümlerle, kişilerin kendi kontrolleri altında niyetlerini belirttikleri belgelerdir. Beyin ölümü gerçekleşmiş 18 yaşından küçüklerin organlarının kullanılabilmesi ebeveynlerinin izniyle mümkündür.

Hayatını kaybeden kişinin üzerinden organlarını bağışlamadığına dair bir belge çıkarsa, hiçbir şekilde organları alınamaz. Kişinin üzerinden herhangi bir belge çıkmazsa, yakınlarının beyanı esas alınır. Hayatta iken, yakınlarına yapmış olduğu sözlü vasiyete göre; yakınları organ bağışında bulunur ya da bulunmaz. Bu durumda yakınlar olumsuz yanıt verirse, hiçbir şekilde organlar alınamaz. Ölen kişinin o andaki tıbbi durumu; önceden geçirdiği hastalık ya da ameliyatları, organ ve dokularının tamamı ya da bir kısmını nakledilemez hale getirmiş olabilir. Bu durumlarda, ilgili organ veya dokular kullanılamaz. Duruma göre, bağış konusunda bir engel olmasa bile; bu nedenle organ ve dokular alınamayabilir.

Kişinin üzerinden organ bağışı yaptığına dair bir belge çıkarsa, ilgili organ veya dokuların alınması için yakınlarının iznine gerek duyulmaz. Ancak bu durumda bile, donörün yakınlarına ulaşılmaya ve izin alınmaya özen gösterilir. Beyanda belirtilen dışında organ veya dokular, yakınları izin verse bile alınamaz. Öldüğü zaman üzerinden organ bağışı ile ilgili hiçbir belge çıkmayan kişilerin o ana kadar yakınlarına ulaşamadı ise ve beyin ölümü gelişen kişinin vücut fonksiyonlarını istenen düzeylerde tutmak imkansız ise; 2594 sayılı yasa, yakınlarının izni olmaksızın organ ve dokuların alınmasına izin vermektedir. Yasalarımıza göre ölünün vücut bütünlüğünü bozmayacak (kornea gibi) doku veya organların alınması için kimsenin iznine gerek yoktur. Ancak hekimlerimiz, organ nakline karşı duyulan ilgiyi kırmamak için mümkün olan her koşulda izni almaya gayret etmektedir.

Adli nedenlerle ölen kişilerin organları nakil için çıkartılırken yapılan ameliyattaki bulgular, adli rapora eklenir ve otopsi, bu ameliyattan sonra gerçekleştirilir. Adli işlemler organ nakli için yapılan işlemleri geciktiremez.